

Historiallisia kokoelmia

Suomen Teknillisessä Museo-yhdistyksessä on puhuttu tekniikan historian opetuksen merkityksestä insinööri-koulutuksessa. Helsingin yliopiston rehtori Päiviö Tommila on Yliopisto-lehden numerossa 5/91 kiinnittänyt huomiota samaan asiaan laajemminkin, kun on pohtinut yliopiston museo-toiminnan tilaa.

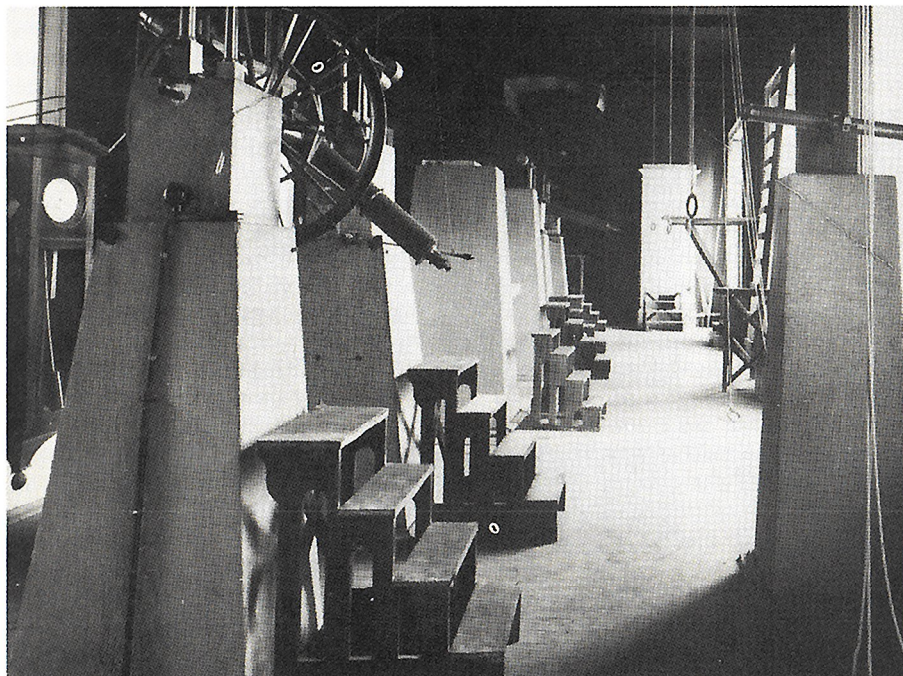
Yliopistollamme on paljon kokoelmia. On keskusarkisto, on historiallinen museo, on raha- ja mitalikokoelma (Kansallismuseossa), on maan suurin muotokuvakokoelma, on lääketieteen museo, on muita pienempiä kokoelmia ja tietysti luonnontieteen keskusmuseo, johon kuuluvat sellaiset vanhat kokoelmat kuin eläinmuseo ja kasvitieteellinen puutarha.

Yliopiston juhluvuonna järjestettiin yliopiston taidearteista suuri näyttely. Mittava oli myös yliopiston tiedekuntien, laitosten ja oppiaineiden tutkimustyötä esitelty Tiedon jäljet -näyttely. Opiskelusta oli oma näyttelynsä ja ylioppilaskunta oli järjestänyt opiskelijaelämästä kertovan näyttelyn.

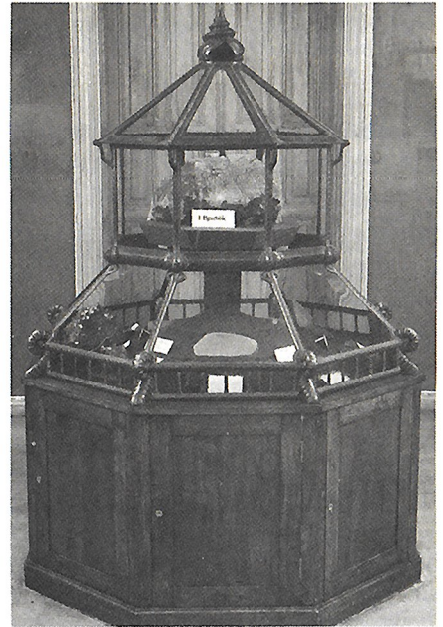
Monilla laitoksilla oli omia näyttelyitä, mm. kemian laitoksella, tai avoimien ovien päivinä esillä esineitä, asiakirjoja ja teoksia. Yliopiston kirjastoa ei sovi unohtaa; sen tiloissa oli juhluvuoden mittaan useita näyttelyitä. Varsin suurisuuntainen oli tuomiokirkon kryptassa ollut Engel-näyttely, joka ei järjestelyiltään kokonaan kuulunyt yliopiston juhluvuoden ohjelmiin.

Näitä lukuisia näyttelyitä kävi katsomassa ja niihin tutustumassa sekä yliopistolaisia että muita yliopistomme toiminnasta kiinnostuneita. Kuitenkaan kävijämäärät eivät olleet niin suuria kuin oli odotettu. Oliko tiedotus liian vaatimatonta vaiko tilaisuuksia liikaa, on vaikea sanoa. Monet näyttelyt ovat kuitenkin jääneet elämään niitä esittelevissä näyttelyluetteloidessa ja -teoksissa. Tässä suhteessa yliopiston taideteosten näyttelyä varten tehty neliosainen teossarja on ylittämätön. Se ilmestyi suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Englanniksi on saatavana myös Tiedon jäljet -näyttelyn esitettä, joka on pienoisteos yliopiston historiasta. Molempien näyttelyiden teokset ovat mainioita lahjoja ulkomaalaisille vieraillemme myös tulkivina vuosina.

Yliopiston taidearteet palautettiin näyttelyn jälkeen suunnilleen vanhoille paikoilleen, suurikokoiset keisarisuu-

Observatorion meridiaanisali. Pohjois-eteläsuuntainen havaintotila C. L. Engelin suunnittelemassa observatoriossa. Valok. Yliopiston kuvalaitos/Juha Jarva 1976.

Meteoriittivetriini, yliopiston geologian laitos. Valok. Yliopiston kuvalaitos/Matti Ruotsalainen 1981.

riruhtinaiden muotokuvat yliopiston museoon. Yliopiston museo on hallintorakennuksen kellarissa, ja sen ainoa vika on sen luoksepääsemättömyys. Hankalan paikan vuoksi museota ei voida pitää yleisölle auki, eikä oikein ole henkilökuntaakaan sitä varten. Monissa maissa yliopistojen museot ovat keskeisillä paikoilla. Helsingin yliopistollakin on kiitettävän runsaat kokoelmat ja arvokasta esineistöä monilla laitoksilla lisää. Yliopiston museolle pitäisi löytyä tilat, jotka voisivat olla yleisölle auki. Kun keskustayliopiston tilaongelmia päästään Kumpulan rakentamistoiminnan alettua 1992 purkamaan, tulisi tässä yhteydessä varata keskustan alueelta hyvät museotilat.

Monilla laitoksilla on siis historiallisia kokoelmia. On kuitenkin ymmärrettävää, että tiloja niille ei aina ole eikä aina hoitajia. Museokaan ei voi tällä hetkellä ottaa kaikkia vastaan. Ollisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeätä, että laitokset huolehtisivat vanhoista esineistään mahdollisimman hyvin. Kaikkea vanhentunutta laitteistoa ei tietysti voida museoida, mutta yhdessä yliopiston museon kanssa tulisi sopia säilytettäväksi arvokkaista välineistä.

Olin juuri tutustumassa Uppsalan yliopiston anatomiseen teatteriin, leikkaussaliin 1600-luvun jälkipuoliskolta. Tällaisia on maailmassa säilynyt vain kaksi muuta. Anatominen teatteri on lääketieteellinen museo sellaisenaan. Mutta entisten aikojen tutkimusmenetelmistä kertovat myös vaatimattomammat miljööt ja esineet. Oman oppihistorian tunteminen on tärkeä jokaisen oppiaineen identiteetin kannalta. Siksi me myös tarvitsemme yliopiston museota. □